

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیه های مبارکه قرآن کریم

بخش اول - آیات عمومی

۱.۱- وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُغْلِبُونَ (النحل - آیه ۱۹)

آنچه را که پنهان می کنید یا آشکار می سازید خدا به آن آگاه است.

۱.۲- لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ (النور - آیه ۲۹)

بر شما گناهی نیست اگر به خانه های غیرمسکون که متاعی در آن دارید داخل شوید هر چه را آشکار سازید یا پنهان دارید خدا به آن آگاه است.

۱.۳- أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُغْلِبُونَ (النمل - آیه ۲۵)

چرا خدایی را که نهان آسمان ها و زمین را آشکار می کند و هر چه را پنهان می دارید یا آشکار می سازید می داند، سجده نکنند؟

۱.۴- أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى (العلق - آیه ۱۴)

آیا ندانسته است که خدا می بیند؟

۱.۵- وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ (البقره - آیه ۱۹۷)

الْحَجَّ أَشْهَرُ مَعْلُومَاتٍ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

حج در ماه های معینی است هر که در آن ماهها این فریضه را ادا کند، باید که در اثنای آن جماع نکند و فسقی از او سر نزند و جنگ نکند هر کار نیکی که انجام می دهید خدا از آن آگاه است و توشه بردارید، که بهترین توشه ها پرهیزگاری است ای خردمندان، از من بترسید.

۱.۶- أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (الملک - آیه ۱۴)

آیا آن که می آفریند نمی داند؟ حال آنکه او باریک بین و آگاه است.

۱۰۷ - وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ (الشعرا - آیه ۲۲۷)

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

مگر آنان که ایمان آوردند و کارهای شایسته کردند و خدا را فراوان یاد کردند و چون مورد ستم واقع شدند انتقام گرفتند و ستمکاران به زودی خواهند دانست که به چه مکانی باز

می گردند.

۱۰۸ - فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ (القصص - آیه ۲۴)

گوسفندانشان را آب داد سپس به سایه بازگشت و گفت: ای پروردگار من، من به آن نعمتی که برایم می فرستی نیازمندم.

۱۰۹ - وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ (الاعراف - آیه ۱۵۶)

وَإَكْتَبْنَا لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا إِلَيْكَ قَالِ عَذَابِي أَصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ

برای ما در دنیا و آخرت نیکی بنویس ما به سوی تو راه یافته ایم گفت: عذاب خود را به هر کس که بخواهم می رسانم و رحمت من همه چیز را در بر می گیرد آن را برای کسانی که پرهیزگاری می کنند و زکات می دهند و به آیات ما ایمان می آورند مقرر خواهیم داشت.

۱۰۱۰ - وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (الزخرف - آیه ۳۲)

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

آیا آنان رحمت پروردگارت را تقسیم می کنند؟ حال آنکه ما روزی آنها را در این زندگی دنیا میانشان تقسیم می کنیم و بعضی را به مرتبت، بالاتراز بعضی دیگر قرار داده ایم تا بعضی دیگر را به خدمت گیرند و رحمت پروردگارت از آنچه آنها گرد می آورند بهتر است.

۱۰۱۱ - فَتَبَسَّمْ سَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبُّ أَوْزَعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

(النمل - آیه ۱۹)

سلیمان از سخن او لبخند زد و گفت: ای پروردگار من، مرا وادار تا سپاس نعمت تو را که بر من و پدر و مادر من ارزانی داشته ای به جای آورم و کارهای شایسته ای کنم که تو خوشنود شوی و مرا به رحمت خود در شمار بندگان شایسته ات درآور.

۱،۱۲ - فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (البقره - آیه ۶۴)

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

ولی از فرمان سر باز زدید و اگر فضل و رحمت خدا نبود از زیانکاران می بودید.

۱،۱۳ - وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا (النساء - آیه ۸۳)

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

و چون خبری، چه ایمنی و چه ترس به آنها رسد، آن را در همه جا فاش می کنند و حال آنکه اگر در آن به پیامبر و الوالمرشان رجوع می کردند، حقیقت امر را از آنان در می یافتند و اگر فضل و رحمت خدا نبود، جز اندکی، همگان از شیطان پیروی می کردند.

۱،۱۴ - وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا (النور - آیه ۲۱)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُواتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

چه می شد اگر فضل و رحمتی که خدا به شما ارزانی داشته است نمی بود، و اگر نه این بود که خدا مهربان و بخشاینده است.

۱،۱۵ - وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (البقره - آیه ۱۹۴)

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنْ اغْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اغْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

این ماه حرام در مقابل آن ماه حرام و شکستن ماه های حرام را قصاص است، پس هر کس بر شما تعدی کند، به همان اندازه تعدی اش بر او تعدی کنید و از خدا بترسید و بدانید که او با پرهیزگاران است.

۱،۱۶ - اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (المائده - آیه ۱۱۲)

إِذْ قَالَ الْخَوَارِثُونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

و حواریان پرسیدند: ای عیسی بن مریم، آیا پروردگار تو می تواند که برای ما از آسمان مائده ای فرستد؟ گفت: اگر ایمان آورده اید، از خدا بترسید.

۱،۱۷ - فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتِطَعْتُمْ (التغابن - آیه ۱۶)

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

تا توانید از خدا بترسید و گوش فرا دارید و اطاعت کنید و به سود خود از، مالتان انفاق کنید و آنان که از حرص نفس خویش در امان مانده اند رستگارند.

۱،۱۸ – وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَكُمُ اللَّهُ (البقره – آیه ۲۸۲)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشَّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشَّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَفْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمٌ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ای کسانی که ایمان آورده اید، چون وامی تا مدتی معین به یکدیگر دهید، آن را بنویسید و باید در بین شما کاتبی باشد که آن را به درستی بنویسد و کاتب نباید که در نوشتن از آنچه خدا به او آموخته است سرپیچی کند و مدیون باید که بر کاتب املاء کند و از الله، پروردگار خود بترسد و از آن هیچ نکاهد اگر مدیون سفیه یا صغیر بود و خود املاء کردن نمی توانست، ولی او از روی عدالت املاء کند و دو شاهد مرد به شهادت گیرید اگر دو مرد نبود، یک مرد و دو زن که به آنها رضایت دهید شهادت بدهند، تا اگر یکی فراموش کرد دیگری به یادش بیاورد و شاهدان چون به شهادت دعوت شوند، نباید که از شهادت خودداری کنند و از نوشتن مدت دین خود، چه کوچک و چه بزرگ، ملول مشوید این روش در نزد خدا عادلانه تر است، و شهادت را استوار دارنده تر و شک و تردید را زایل کننده تر و هرگاه معامله نقدی باشد اگر برای آن سندی ننویسید مرتکب گناهی نشده اید و چون معامله ای کنید، شهادی گیرید و نباید به کاتب و شاهد زبانی برسد، که اگر چنین کنید نافرمانی کرده اید از خدای بترسید خدا شما را تعلیم می دهد و او بر هر چیزی آگاه است.

۱،۱۹ – فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ (البقره – آیه ۱۱۵)

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

مشرق و مغرب از آن خداست پس به هر جای که رو کنید، همان جا رو به خداست خدا فراخ رحمت و داناست.

۱،۲۰ – وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا (المزمل – آیه ۲۰)

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِيمٌ أَنْ لَّنْ تَخْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِيمٌ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاقْرَءُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

پروردگار تو می داند که تو و گروهی از آنان که با تو هستند نزدیک به، دو ثلث شب و نیم شب و ثلث شب را به نماز می ایستید و خداست که اندازه شب و روز را معین می کند و می داند که شما هرگز حساب آن را نتوانید داشت پس توبه شما را بپذیرفت و هر چه میسر شود از قرآن بخوانید می داند چه کسانی از شما بیمار خواهند شد، و گروهی دیگر به طلب روزی خدا به سفر می روند و گروه دیگر در راه خدا به جنگ می روند پس هر چه میسر شود از آن بخوانید نماز بگذارید و زکات بدهید و به خدا قرض الحسنه دهید و هر خیری را که برای خود پیشاپیش بفرستید، آن را نزد خدا خواهید یافت و آن پاداش بهتر است و پاداشی بزرگ تر است و از خدا آمرزش بخواهید، زیرا خدا آمرزنده و مهربان است.

۱،۲۱ – وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (البقره – آیه ۱۱۰)

نماز بگذارید و زکات بدهید هر نیکی را که پیشاپیش برای خود روانه می دارید نزد خدایش خواهید یافت هر آینه خدا به کارهایی که می کنید بیناست.

۱،۲۲ – إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ (النحل – آیه ۱۲۸)

زیرا خدا با کسانی است که می پرهیزند و نیکی می کنند.

۱،۲۳ – وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا (الاحقاف – آیه ۱۵)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

آدمی را به نیکی کردن با پدر و مادر خود سفارش کردیم مادرش بار او را، به دشواری برداشت و به دشواری بر زمین نهاد و مدت حمل تا از شیر باز گرفتنش سی ماه است تا چون به سن جوانی رسد و به چهل سالگی در آید، گوید: ای پروردگار من، به من بیاموز تا شکر نعمتی که بر من و بر پدر و مادرم ارزانی داشته ای به جای آرم کاری شایسته بکنم که تو را خشنود سازد و فرزندان مرا به صلاح آور من به تو بازگشتم و از تسلیم شدگانم.

۱،۲۴ – وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ (العنكبوت – آیه ۶۹)

کسانی را که در راه ما مجاهدت کنند، به راه های خویش هدایتشان می کنیم، و خدا با نیکوکاران است.

۱،۲۵ – وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (البقره – آیه ۱۹۵)

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

در راه خدا انفاق کنید و خویشتن را به دست خویش به هلاکت میندازید و نیکی کنید که خدا نیکوکاران را دوست دارد.

۱،۲۶ – وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا (البقره – آیه ۸۳)

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ

به یاد آرید آن هنگام را که از بنی اسرائیل پیمان گرفتیم که جز خدا را نپرستید و به پدر و مادر و خویشاوندان و یتیمان و درویشان نیکی کنید و به مردمان سخن نیک گوید و نماز بخوانید و زکات بدهید ولی جز اندکی، پشت کردند و رویگردان شدند.

بخش دوم – آیات مربوط به انفاق

در قرآن آیه ای که بر وقف و احکام آن صریحا دلالت کند، وجود ندارد. ولی دانشمندان مسلمان و مفسران قرآن کریم از کلیت برخی مفاهیم اخلاقی که در قرآن ذکر شده است، چنین دریافته اند که وقف مورد تایید قرآن کریم است. چرا که اعمال خیر و صالح همواره در آیات این کتاب شریف و نورانی ستوده شده و به طور عموم هر آنچه که بر انجام کارهای نیکو و تشویق بدان دلالت داشته باشد، بر وقف نیز دلالت می کند. به تعبیر دیگر می توان گفت که روح وقف مورد تایید قرآن کریم قرار گرفته است.

در نهایت مواردی از اعمال صالح، مانند صدقه، قرض الحسنه، تعاون، انفاق، محبت و کمک به هموعان و... ذکر شده و به نوعی با روح وقف سازگاری دارد که به برخی از آنها اشاره می شود:

الف: آیاتی که انسان را به عمل صالح ترغیب و توصیه نموده و می دانیم وقف کردن نیز نوعی کار خیر و عملی خدا پسندانه است:

۲،۱ – و اما الذین امنوا و عملوا الصالحات فیوفیهم اجرهم (آل عمران / ۵۷)

و اما کسانی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند، (خداوند) مزدشان را به تمامی به آنها می دهد.

در این آیه، «ایمان و عمل صالح» دو عامل مهم برای استحقاق پاداش دانسته شده است. ایمان، مقتضای اولیه و فطری انسانها است و باید با عمل صالح، ثبوت آن به نمایش گذاشته شود. صالحات در آیه ی مذکور می تواند بر هر عمل شایسته ای - از جمله وقف - دلالت کند.

۲،۲ – المال و البنون زینه الحیوه الدنیا و الباقیات الصالحات خیر عند ربک ثوبا و خیر أملا (کهف / ۴۶)

آمال و فرزندان آرایش زندگانی جهان اند و لکن، اعمال صالح که تا قیامت باقی است، نزد پروردگار بسی بهتر و عاقبت آن نیکوتر است.

در آیه ی مذکور، باقیات صالحات می تواند شامل: نماز، تهجد، ذکر خدا و صدقات جاری هم چون بنای مساجد، مدارس و موقوفات و خیرات در راه خدا باشد. که بدین ترتیب باید گفت: وقف مصداق بارز باقیات صالحات است.

ب: آیه هایی که به تالیف قلوب و جلب محبت دیگران دلالت دارد و چون یکی از مصارف در آمدهای وقف در جهت تحکیم و تثبیت روح همبستگی و محبت بوده و در عین حال احسانی است عاری از منت، و اقدامی است که در بسیاری از موارد، استفاده کننده از منافع وقف، واقف را ملاقات نکرده و چه بسا او را نمی شناسد، ولی از نتیجه لطف او بهره مند می شود، در نهایت تاثیر این عمل خدا پسندانه به مراتب عمیق تر و ماندنی تر خواهد بود:

۲،۳ – انما الصدقات للفقراء و المساکین و العاملین علیها و المولفه قلوبهم و فی الرقاب و الغارمین و فی سبیل الله و ابن السبیل (توبه / ۶۰)

اصدقات منحصرًا مختص است به: فقیران و عاجزان و متصدیان اداره صدقات و کسانی که باید تالیف قلوب آنها کرد و آزادی بندگان و قرض داران و در راه خدا (راه تبلیغ و ترویج دین خدا) و به راه ماندگان].

ج: آیاتی که مردم را به روح تعاون، احسان و برادری دعوت نموده است، مانند:

۲،۴ – تعاونوا علی البر و التقوی و لا تعاونوا علی الاثم و العدوان (مائده / ۲)

[بر نیکی و تقوی همکاری کنید و بر گناه و دشمنی همکاری نکنید].

۲،۵ – ان الله یامر بالعدل و الاحسان و ایتاء ذی القربی (نحل / ۹۰)

[یقیناً خداوند به عدل و احسان و بخشش به نزدیکان دستور می دهد].

د: آیاتی که وقف را از طریق تقرب الهی معرفی می کند، مثل:

۲،۶ – لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون (آل عمران / ۹۲)

[هرگز به مقام بر و نیکی نخواهید رسید مگر این که از آنچه که دوست دارید، انفاق کنید].

بدون شک برای انفاق، راه های گوناگونی وجود دارد که وقف یکی از مهم ترین مصادیق آن می باشد. در ضمن نیل به مقام ابرار و مقربین نیازمند انفاق از چیزهایی است که محبوب انسان است و معمولاً دل کندن از آنها کاری بس دشوار به نظر می رسد به ویژه در وقف که موقوفه از ملکیت واقف خارج شده و به مالک حقیقی یعنی خداوند متعال واگذار می گردد.

۲،۷ – لیس البر ان تولوا وجوهکم قبل المشرق و المغرب و لکن البر من امن بالله و الیوم الاخر و الملائکه و الكتاب و النبیین و اتی المال علی حبه ذوی القربی و الیتامی و المساکین و ابن السبیل....» (بقره / ۱۷۷)

[نیکوکاری آن نیست که روی خود را به سوی مشرق و مغرب بگردانید، بلکه نیکی آن است که کسی به خداوند و روز باز پسین و فرشتگان و کتاب (آسمانی) و پیامبران ایمان آورد و مال خود را با وجود دوست داشتنش، به خویشاوندان و یتیمان و بینوایان و در راه ماندگان و... بدهد].

هنگام تعریف نیکی، خداوند به معرفی نیکان می پردازد تا مردم تنها به فراگیری مفاهیم بسنده نکنند. البته باید دانست که ریشه نیکی و نیکوکاری در اعتقاد و ایمان نهفته است. پس از اعتقاد و ایمان به اصول دین، خداوند به بیان اعمال صالح می پردازد و از بخشش مال شروع می کند و این بخشش نشان از عمق ایمان به مبدأ و معاد دارد، زیرا از آنچه به آن محبت دارد در راه خدا می دهد.

بدون شک وقف اموال نیز می تواند مصداق روشنی برای بر و نیکی به شمار آید.

و آیات فراوان دیگری که نقطه مشترک تمامی آنها بیان محبوبیت و مطلوبیت عمل وقف و شخص واقف در بارگاه الهی است. در حقیقت وقف، خروج مال از ملکیت مجازی انسان و پیوستن به ملکیت حقیقی خالق متعال است.

دو نکته مهم دیگر از آیات مذکور استنباط می شود:

الف: در آیات مذکور موارد استعمال وقف به خوبی تبیین شده است تا واقف آگاه گردد که مال خود را باید در چه راه هایی به مصرف برساند.

ب: یکی از مهم ترین شرایط مال وقفی برای آن که در درگاه الهی مقبول افتد، این است که باید از اموال دوست داشتنی واقف انتخاب شود و همین نکته می تواند بیانگر ایمان و عقیده واقعی واقف به خدا و روز جزا باشد.

۲.۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِّن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ (بقره / ۲۵۴)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید از آنچه به شما روزی داده ایم انفاق کنید پیش از آنکه روزی فرا رسد که در آن نه داد و ستدی است و نه دوستی و نه شفاعتی و کافران خود ستم کارانند.

۲.۹- الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَمْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَدَى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (بقره / ۲۶۲)

کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، سپس در پی آنچه انفاق کرده اند، منت و آزاری روا نمی دارند، پاداش آنان برایشان نزد پروردگارشان (محفوظ) است، و بیمی بر آنان نیست و اندوهگین نمی شوند.

۲.۱۰- قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَدَىٰ وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ (بقره / ۲۶۳)

گفتاری پسندیده (در برابر نیازمندان) و گذشت (از اصرار و تندگی آنان) بهتر از صدقه ای است که آزاری به دنبال آن باشد، و خداوند بی نیاز بردبار است.

۲.۱۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (بقره / ۲۶۴)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، صدقه های خود را با منت و آزار، باطل مکنید، مانند کسی که مالش را برای خودنمایی به مردم، انفاق می کند و به خدا و روز بازپسین ایمان ندارد. پس مثل او همچون مثل سنگ خارا می است که بر روی آن، خاکی (نشسته) است، و رگباری به آن رسیده و آن (سنگ) را سخت و صاف بر جای نهاده است. آنان (=ریاکاران) نیز از آنچه به دست آورده اند، بهره ای نمی برند؛ و خداوند، گروه کافران را هدایت نمی کند.

۲.۱۲- وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلَّتْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (بقره / ۲۶۵)

و مَثَل (صدقات) کسانی که اموال خویش را برای طلب خشنودی خدا و استواری روحشان انفاق می کنند، همچون مَثَل باغی است که بر فراز پشته‌ای قرار دارد (که اگر) رگباری بر آن برسد، دو چندان محصول برآورد، و اگر رگباری هم بر آن نرسد، بارانِ ریزی (برای آن بس است)، و خداوند به آنچه انجام می دهید بیناست.

۲،۱۳ - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ (بقره/۲۶۷)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از چیزهای پاکیزه‌ای که به دست آورده اید، و از آنچه برای شما از زمین برآورده‌ایم، انفاق کنید، و در پی ناپاک آن نروید که (از آن) انفاق نمایید، در حالی که آن را (اگر به خودتان می دادند) جز با چشم پوشی (و بی میلی) نسبت به آن، نمی گرفتید، و بدانید که خداوند، بی نیاز ستوده (صفات) است.

۲،۱۴ - الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (بقره/۲۷۴)

کسانی که اموال خود را شب و روز، و نهان و آشکارا، انفاق می کنند، پاداش آنان نزد پروردگارشان برای آنان خواهد بود؛ و نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند.

۲،۱۵ - لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ (بقره/۹۲)

هرگز به نیکوکاری نخواهید رسید تا از آنچه دوست دارید انفاق کنید و از هر چه انفاق کنید قطعاً خدا بدان داناست .